

Lo-lai-lo

Aquestes ratlles van adreçades tant als lleidatans que pretenen anar per tot arreu utilitzant l'article masculí *lo*, com a tots aquells parlants de català oriental que (per fer-se el graciós, el simpàtic o, directament, l'imbècil) volen imitar el parlar dels lleidatans i, a banda d'acabar els mots femenins amb un ridícula *e* tancada («la taule de la sale està trencade»), posen l'article *lo* davant de qualsevol nom masculí i deixen anar bajanades com «lo Antoni» o «vaig veure lo Martí». L'esgarripança que em produeixen aquests imitadors de pa sucats amb oli és només comparable a la que em provoquen els qui parlen de «ses lles» quan es refereixen a les Balears i Pitiüses.

D'entrada, cal advertir que, per més que alguns —abanderats orgullosos del localisme pintoresc— en reclamin l'omnipresència (tant en contextos formals com informals), els lleidatans no l'usen pas davant de qualsevol mot masculí ni —encara menys— en qualsevol posició. Ho fem, només, en alguns casos: davant d'una paraula que comenci amb una consonant («lo campanar de l'església», «lo castell de Gardeny»), i, a més, l'article ha d'anar al principi d'una frase, després d'una pausa o bé darrere d'un mot acabat en consonant («han acabat lo poliesportiu», «lo veí de dalt fa molt siroll»). No el fem anar, per tant, quan segueix un nom començant en vocal («l'alcalde us desitja bones festes») perquè aleshores eliminem la *o*, la qual cosa representem gràficament amb l'apòstrof; ni tampoc (i aquí és on els qui volen imitar la nostra parla punxen estrepitosament) després d'un mot acabat amb el so d'una vocal («vam veure el castell de Gardeny», on ningú no diria «lo castell», o «han tirat a terra el campanar de l'església», on no es diu pas «lo campanar»).

Com bona part dels trets locals en qualsevol llengua del món, l'ús de l'article *lo* (propi del català nord-occidental) pertany a l'àmbit oral i al registre col·loquial. Un dels indicis que demostren la normalitat d'una llengua és, justament, dominar la diferència de registres i fer-ne una aplicació adequada. Tan decebedor és sentir que algú no sap expressar-se formalment en català, com adonar-se que molts lleidatans eviten, en les converses amb amics i parents, l'ús de l'article masculí *lo* (i el de moltes altres formes dialectals) com aquell qui fuig de la blasfèmia. Tant aquest bandeig com la reivindicació del localisme en tots els àmbits són símptomes evidents d'anormalitat: ningú, en cap llengua *normal* del món, parla igual en tots els contextos i circumstàncies; però ningú, tampoc, no posa en dubte sense criteri les convencions dels registres formals. Deixar d'usar l'article *lo* (a part d'un acte de mesquina pedanteria) és perdre un tros de la identitat dels qui el tenim com a propi. Abusar-ne, però, és caure en una actitud tancada i folklòrica que només afavoreix aquells que volen dividir-nos amb l'objectiu —és clar— de vèncer-nos i de fer-nos desaparèixer.

Acceptar-ne l'ús amb normalitat, sense imitar-lo ridículament, és un senyal de respecte interdialectal.